

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[106\] : De Castore & Polluce](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre VIII

[Mythologia, Francfort, 1581 - VIII, 09 : De Castore & Polluce](#) est une version augmentée de ce document

---

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VIII

[Mythologie, Paris, 1627 - VIII, 10 : De Castor & Pollux](#) est une transformation de ce document

---

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VIII

[Mythologie, Lyon, 1612 - VIII, 09 : De Castor & Pollux](#) est une transformation de ce document

---

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - VIII, 09 : De Castore & Polluce, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 08/08/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/925>

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

Exemplaire Munich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) , Res/4
Ant. 50

Formatin-4

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination 247r°-250r°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses

- [Castor](#)
- [Pollux](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 25/11/2024

---

cis requirunt, sic enim fieri Proteum modo ignem, modo aquam intelligendum est. veruntamen non solum ad amicitias, & ad ciuitatum administrationes hæc fabula pertinet, sed multo magis ad viuferam humanæ vocationem, quippe cum neque semper indulgere genio conueniat, neque semper eadem vita severitas retinenda sit; sed virtusque rei tempora sunt cognoscenda, quippe cum nihil violentum sit diuturnum. Nihil aliud igitur dixisse mihi videtur per hæc figura, quam illud quod etiam dictum fuit ab oraculo; ne quid nimis, cum omnis omnium rerum salus & constantia in mediocritate moderatione sit collocata.

10

De Castore & Polluce. Cap. IX.
Callistom item & Pollucem salutaria numina nauigantibus, si gemini aparent omnes crediderunt antiqui, acque etiam omnium nauigantibus seruos ferme mutatis tamē nominibus nostra state appellavit. Nam fuit Iouem, ut de horum origine aliquid dicamus, captum desiderio Leda tyndari Regis in cygnom se conuertisse, atque illam compressisse. Nam cygnus factus ita iucundè cecinit, ut illum propter cantus suavitatem Leda adamaverit & contestauerit. Deinde ab eo cygno compressa ouum peperisse dicitur, è quo Castor & Pollux & Helena nati sunt, ut Ouidius in his innuit in epist. Helenæ;

Dat mihi Leda Iouem cygno decepta parentem,
Quæ falsam gremio credula souie aue.

Alii tamen crediderunt duo ouanata fuisse ex illo congreßu, quorum ex altero Castor & Polliux, ex altero Helena nata sit & Clytemnestra. Non defuerunt tamen qui ex uno tantum ouo Pollucem & Helenam natos fuisse crediderint, quod Leda è Ioue conceperit, cum ex Tyndato Castorem & Clytemnestram natos esse arbitrentur. hisq; tunc mortales ex homine conceperit immortales ut ex Deo erediti fuerint. Vocati tamen sunt omnes Tyndandæ, et in Lacedæmoniæ iuxta Taygetum montem Laconicæ nati. 10
autem in hymnis

Castora Pollicemq; mihi nunc pandice Musæ.

Tyndaridas, Iouis è coelitis semine natos.

Taygeti peperit quondam hos subvertice Leda,

Ciam coniuncta Ioui celestia regnatenies.

Theogenius in Diisceuris Callibem & Pollucem Iouis filios, et non Tyndari appellavit, sed de Ioue & de Taygete natos. His autem &

Concamus natam de Leda & de Ioue prolem,

Castora Pollicemq; timendos hostibus acres.

Hij cum nati fuissent Peplini, quæ marijima erat civitas insula eiusdem nominis Læcymnoniorum divisionis, ut fuit Thalamæ armi secundo, sed Alcman in quodam cantico scripsit, à Mercurio Pellenæ nutriendi flatim de portatione faciens.

20

Mythologiae I

fuerunt. Deinde cum Iason ad aureum vellus esset missigaturus, & ad eum confluenter vndeque delecti iuuenes, inter ceteros accessit Castor & Pollux, ut ait in lib. r. Apollon.

10

Impulit hic fortis Pollucem Aetolica Leda,

Castora & hinc eadem domitorem rursus equorum

E Sparte, parte quondam quos edidit uno

Tyndari in xde viri.

Hi multa præclara facinora in ea nauigatione ediderunt: nam cum ad Bebryciorum, Amyciq; Neptuni filii litus appulissent, Pollio & aduersus Amycum, qui omnes Argonautas preuocauerat, in pugnam prodiuit; eumq; interfecit. Amycus enim confutuerat ita omnes peregrinos interimere, cum illos cogeret secum pugnis decertare: atque tunc etiam ad Argonaum accedens Amycus ita omnes ad pugnam inuitauit;

20

Discite pontiuagi nautæ, quæ discere oportet.
Nulli, Bebrycios portus qui intrauerit, eil fæ
Soluert, ni expertus sit nostræ robora dexteræ.
Quare agite o proceres præstantem robore cunctis
Mittite mi pugilem.

30

Theocritus autem ex ille aquatum Pollucem scribit, & apud fontem Amycum inuenisse, a quo coactus fuit pugnis decertare. Omnes tamen assentiuntur Amycum fuisse cum multis Bebrycibus à Polluce occisum. Idem post Colchicam expeditionem in patriam reversi, cum Theseus Helenam rapuisset, in Athenienses ad recuperandam sororë militarunt, tum expugnata Aphidna, captaque vrbe, & Helena recepta, omnibus Atheniensibus pepererunt, praterquam uni Aethriæ marii Thesei, quam captiuam abduxerunt. Inde verò effectum est ut Reges & seruatores Diiscuri ob eximiam clementiam ab Atheniensibus sine postea vocati. Post recuperatam sororem in amorem Phœbes & Talsyræ filiarum Leucippi, Arsinoeque sororū inciderunt, quæq; ipsi in Theseo improbaverat, in alios ipsi committere non dubitarunt. Zez.

40

vero non Phœben, sed Haeram vocat alteram Leucippi filiarum hist. 48. chil. 2. quam alii Naeiram vocarunt. Fuerant illæ Lynceo & Idæ Apharei filii despôsatæ, quare earum mariti in rapto Diiscuros ob acceptam iniuriam impetum cum armis facientes grauem pugnam commiserunt ad Taygeti montis radices, ac denique Castor à Lynceo interfactus est, ac Lynceus pollax ictus à Polluce columna faxea occubuit, de quo Pollux trophyum erexit. Faturum erat breui ut Pollux etiam acceptis ab Idæ vulneribus interficeretur, nisi Lapites Idam fulmine ob natum percussisset, ut ait in his Theocritus;

πολλὰ τάχας ἀφερίτι οἶκοι χνητέοι
τούτης αποβάσσεται τάχις μαγαλέων θαλασσών
μάλλα καπνούτης πλανῆς φρεστήρου φούνης.
Επάλληλοι οὐδὲν οὐδὲν τυπτάσθαι
μέγαροι, μέτιοι φάγοι φρεστήροι οὐδὲν περιπτέον.
Pars erat è tumulo nam Apharejo exerta columnæ,
Quam fortis dextra fregit Mellinius Idas:
Hanc fractiōnē sui fuerat iacturus in hostem.
Iupiter auxilium tulit, illi marmor ab ipsa
Decussit dextra, & combussit fulminis igne.

16

Alii Pollucem etiam cęsum fuisse dixerunt: atque cum vterque se intra
ventrosam quicquam occultasset, a Lynceo mortalium omnium perspicaci-
fimo fuisse viros; ut patet ex his;

τοῦτον σφραγίζειν τοῦτο ταχίστης αρνεῖται.
ἀρπάταις αἰσθαντο διειδευτεροτάτης ἄποτα,
ταχεῖταις πάλιττοι. Ταχεῖταις οὐδέποτε πρότεροι.
διατινεῖταις τριτοτάτης πρότεροι ἄποτα πάλιττοι.
κατεργάταις τέταρτοι, τοιοὶ διαλογίταις πρότεροι πάλιττοι.

quo tempore Lynceus

20

Taygeti velox ascendit culmina montis
Lufravitq; oculis quidquid tenet insula magni
Tantalidz Pelopis. præcuto lumine vidit
Hos ambos intra ventrosq; robora querens,

Pollucem fortē, & domitorem Castorā equorum.

Habueront aurigas Rhēcam & Amphistratum viros fortissimos, quorum
alter Phthiotis illis, qui Achaiam habitarunt; alter Laconibus, qui Henio-
chiam vocatam, duces fuerunt, ut ait Strab. lib. t. 1. Dicuntur primi Dioscu-
ri arcus inuenisse, & docuisse canes quod spectat ad venationem, & cęstus
certamen, ut nos lib. 2. Venationum scripsimus;

30

Quid referam Ledz pueros? hic repperit arcus,
Et cursu domitare feras inuenit equorum.
Ille canes primus docuit vestigia caute,
Atque feris homines crudo decernere cęstu.

Cum cęsus fuisse igitur Castor à Lynceo fabulantur immortalēm Pollucem
à patre Ioue petiisse, ut Castor immortalitatem assequeretur, quod cum ob-
tinere non potuisset impetravit denique ut dimidium fox posset illi impar-
tire, quare alternis diebus singuli viuere dicuntur, ut est apud Virgilium
libro sexto;

Si fratrem Pollux alterna morte redemit,
Itaq; reditq; viam toties.

40

Hi crediti sunt ab equis albis vehi soliti, quare ita scriptit Pindarus in Py-
thii in Hierone;

Οὐδέποτε πάλιττοι,
οὐδέποτε πρότεροι,
οὐδέποτε τριτοτάτης,
οὐδέποτε τέταρτοι.
Habitabant Amyclas diuites

è Pindo

2 Pindo concitati

Candidos equos habentium Tyndaridarum glorio-
ni vicini.

Post eodem autem **Cæstoris** **Cæstorum** vocatum **tripodium** in honorem **Cæstoris** fuit institutum, de quo meminit Pindar in eadem Ode: in eo autem ar-

mati iomenes tripudiabant. quidam tamen dixerunt ab ipsis Dioscuris post
victos gigantes id tripudium tuisse exscitatum. atque Palladem legem Enoplum
eeci nille, inter quos fuit Epicharmus, quem legem postea Lacones cum
tibiis in acie instructi aduersus hostiles vineparunt, quod tamen nonnulli a

¹⁰ Curetibus inventum fuisse inquietant. Enimvero Callio & Pollux ob res preclarę gestas in Deorum nominibꝫ, sicuti antiquorū plerique, relativis trahunt:

- cum mortales essent ut reliqui homines, ut ait Paulus in Arcadicis. Fama est hos nauigantium Deos, & omnibus nauigantibus salutares tali de causa creditos esse; cum ingens tempestatas Argonautas a Sigmo digressos inuasisset, atque pro illorum incolumentate vota Orpheus concepisset, geminx flammix circa Castoris & Pollucis capita apparuerunt. Secuta est paulo post admirabilis maris tranquillitas, & clementia ventorum: quamobrem credita fuit ineffe quzdam in his iuuenibus diuinitas, & ignes illi cum postea nautantibus apparetent Castoris & Pollucis arbitrio apparet crediti fuerunt.

20 He flammæ cum geminæ apparent salutetere pucancur nauigantibus; at si vna tantum, periculosa est naviqüs, & eō magis si terribilis illa & dira pestis quam nautæ vocant Helenam, suo aduentu geminæ flammæs fugauerit. Quamvis Euripides helenam quoq; cum fratribus esse salutarem nauigantibus scribit in Greoste, ut est in his;

20

40

дларта, кръгът на тях съществува, така че Маркетът трябва да
има пари, за да може да изпълни своята функция във възможността
да създаде нови пари.

Helena quidem, quam tu voluisti perdere

Agens parum iucunda Menello, haec adeffit.
Hec, quam videtis in loco summo aetheris,

Seruata; nec tua mapu illa concidit .
Seruau; ego illam sic volente eius patre

**Ioue en sis iectu de tui , nam viuere est
Illi am necesse semper , ut satam ioue .**

**Sic Callori & Polluci in æthere arduo
Salubris assidebit illa nraibus.**

Hos ignes Horatius Bellam appellant lib. 1. Carminum 3.
Dicam & Alciden, puerorum 1. edic.

Hunc equis, illum superare pugnis.
Nobilis, quorum simul alba pants.

*Nella resoluti.
Defluit saxis agitato humor.*

Conci-

Conci-

Concidunt venti, fugiuntq; nubes.
Etimax, sic Dii volvere, ponto
Vnde recumbit.
**Sacrificabantur his Deis agri candidi, tanquam Diis bonis, & fanni-
 cibus, ut patet ex hymnis Hom. vbi potestate Diocturorum describitur;**
 10
Tyndaridas natos magno Iove dicite Musæ,
Pignora quæ quondam peperit psicherima Leda,
Pollucem fortem, & dominorem Castor equorum.
Taygeti peperit Leda hos sub vertice montis
Aetherio coniuncta Ioui, cui sydera parent.
Hec peperit miseris seruantia pignora nautas.
Atque rates, diræ quas inuasere procellæ
Hyberni, ut pelagi fremit implacabilis zetus
Tunc etenim nautes summa de puppe vocarant
Voce Iouis pueros, niueorum & munere placant
Agnorum.
**Maxime omnium Deorum culti fuerunt apud Cephalenses Castor & Pol-
 lux, magnique Dii ab illis sunt vocati, per quos, ut alibi mulieres, ita viri
 apud illos & alias nonnullas nationes iurare consueverunt, ut testatur in 30
 his Theognis;**
 40
Natus impetu maliq; & temerarii,
Mortis suorum rapiq; pellitq; nesciunt,
Accolitis, fines qui Lacedæmonios,
Illa ego perpetiar, si quox incommoda amico,
Is mihi si querat, bis totidem ipse ferat.
Fama est quod cum ludi Olympici fuissent ab Hercule aliquando restaurati
**Pollux exercitus victor, cursu & arte pugilum Castor renuntiasti fuerunt: nam
 tametsi uno partu, & ex eodem ovo nati sunt ambo, tamen varia studia utri-
 que fuerunt, ut ait Horat. lib. 2. Serm.**
Castor gaudet equis, ouo prognatus eodem
Pugnis, quo caput viouunt, totidem studiorum
Millia.
Memorix proditum est in Laconieis à Paul. non procul à Sciaide Laconum lo-
co, sepulcrum fuisse Castoris, qui una cum Polluce insulae cum filiis Leu-
 R. 11 cippi

Cippi Sparten inuidentibus commisso prælio cecidit. neque tamen ante qua drageſimum annum ab eo bello inter Deos fuerunt relati. alii non à filiis Leucippi, sed ab aliis ex eis putarunt. qui Idam fulmine icū dixerunt, quia Caiſorem cecidiſſet, illi-datā ſuite Pollici à Ione optionem inquitim, cum illum ſolari. Iupiter euperet in morte fratris, verum malleſ eligendi, immortalis ne ipſe vellet fieri, an potius ſex menses cum fratre viuere, & ſex alterne mori. tum Pollux eam fratris viuere & mori malleuit. Hic tot fabuloſe de his tradita ſunt ab antiquis, ē quibus veram ſententiam exprimamus.

Caiſor & Pollux & Helena ex uno ovo nati dicuntur Ioue patre; quid hoc

10 monſtri eſt Dii boni? fieri nullo modo fanē potuit ut tanta multitudine codē partu nata ſit; quippe cum natura numerum mammarum ſuperari omnino non patiatur: quod ū filiorum numerus mammas ſuperauerit, illi poſtea viuere non poſſunt. Ridiculum eſt igitur & oua nata ſuile ē muliere, & tot homines ex ouis, & eodem pareti, & omnes viriſſe. ſicutum eſt igitur ut qui dam voluerint, Ledam ouum peperint, quia ptegnans ventrem ad oui formam rotundum haberet, vel ut alii maluerint, quia in eadem pellicula ouo perſimili ſetus concreuerint. Hanc cum Ioue in cygnum vēto concubuſſe inquit, cum Ioues reges omnes dicerentur. quam cum Rex quidam nō in mollibus ſtratis & regio apparatu compreſſiſſerit, ſed apud Eurotam fluuiū

20 Lacedemoniorum cygnorum more in locis humidis; locus datus eſt fabulæ, quod Iupiter cygnus factus eam compreſſerit. fuerunt filii e Pephno in Pellenen portati educandi, quod claram ut ex adulterio nati, educandi in alia loca miſſi ſint. Quæ de rebus grefsis eorum memorantur, ab historia non diſtentunt. niſi quod faſtic- Idas fulmine pereuſſus: quod & iſipsum tamen historice dictum eſſe leti, fit Zez. hil. 48. chil. 2. quippe cum Cerauni nomē locum dederit fabulæ, cum ſuppetias tulerit Polluci. nam Græci ceraunum fulmen appellant. Fabulati ſunt Lynceum acutissime videre ſolitum illa etiam quæ eſſent ſub terra; quia metalla prior inuenierit auri & argenti, & ferri: cum enim lucernam ſub terra reliquifet, ac metalla eſſeret, credi-

30 tu eſt quæ forent ſub terra etiam videre. Cum pater igitur mortuos filios ſepulturæ mandafet, ut vir astrologiæ pericilliſſimus multitudini persuadit in peritorum Caſtorem & Pollucem ſuite inter ſydera relatos. Itud autem ob facilitatem ingenii & humanitatem Pollueis alii factum eſſe exiſtimarunt, nam multum eſt & omne dulce apellatum, & multus, vnde no- men eſt Pollucis apud Græcos, ob ſuavitates ingenii & in omnes clementiā dictum. cum ignes illi circa capita horum nauigantium prius apparuifent, crediti ſunt illi ignes ab imperitis à Caſtore & Polluce mitti in tempeſtati- bus ſigna nauigantibus ſalutaria. apparent autem gemine flammæ aliquan- do in caſtris in ſumma parte pilotum, aut tentoriorum, at aliquando in na-

40 vibus circa antemnas, aut in ſumma parte mali, aut iuxta carchefium, quod ſignum videntes nauigantes in magnam ſpem veniunt ſalutis & tranquillitatis futuræ. Si una tantum flamma apparet, ſolum Caſtorem eſſe arbitra- tur mortalem, quare periculu omnibus portendere. si binæ, ſalutares ſunt. ſi tercia excedente ſumma Helenæ illæ profugerint, illæque circa malum con- federit, certissima mors nauigantibus ſignificatur, aut certissimum naufragium. Has geminas flammæ nunc Diuos Nicolaum & Hermum nauigantibus appellant: quæ quid ſint, vel quomodo apparet, magna ſuit ſemper inter ſcriptores contentio. Credidit nauigantium noſtri temporis multi- tudo

tudo cum Diuos singulatim in auxilium petit eas fidumas esse illos Diuos
ad quorum nomina euauerint. alii, quem altius veiligare voluerunt, in-
ter quos fuit Xenophanes, crediderunt spectra quedam propter timorem
mortaliū oculis sele offerre, tanquam somnia senuum & grotantium. Quid
enim prohibet in magna animorum trepidatione senius quoque misericordia
perturbari, & prodigiosa quedam montira apparere? nam turbatorum senium
comites sunt plerisque horrende & admirabiles res visz. Ego sane nihil
horum esse putauerim, sed vapores quoddam in ignes pertenues ex aere con-
cretos, qui suspirata natura summa petant malorum & antemnaturum: quippe
cum totidem viii sint aliquando, quos fuerunt nauigia, at non duo tantum. 10
nam si essent spectra solum, quae pro sensuum perturbationibus apparerent,
illud necessario sequesetur, venon folum aliis minores, aliis maiores ignes
appararent; aliis plures, aliis praeiores; sed etiam pro affectis corporibus
& dominantibus humoribus, aliis ignes ardentes, aliis armati homines &
dimicantes, aliis bellux horribiles & admirandis formis viderentur: quoniā
ita laborantibus, & male affectis corporibus hęc videntur in somnis, & ali-
quando nihilominus vigilantibus. illi igitur ignes cum gemini apparent,
exhaustam propè concretam tempestatum materiam significant: cum vero
fuerit ignis, nondum concretam; cum plures, maximam superesse copiam.
Illi ignes si densissimus aer, & vaporibus plenus extiterit, ob frequentiam 30
condensatae materie, fugantur ab Helena, que non, nisi ex abundantia in-
genti consurgit vaporum. Dicti sunt Callio & Pollux in Deos relati ob be-
neficia, que in homines contulerunt, cum multos sceleratos homines de me-
dio sustulerint; & in eos populos, quos subiugauerunt, singulari clementia
sint usi. Quo autem pacto per hęc mores hominum corrigerem conati sunt
antiqui? beneficentiam, & liberalitatem in omnes, & propinquorum prae-
pue concordiam diis gratissimam esse demonstravunt, quate ad has virtutes
per hanc fabulam nos horrabantur. ac nunc de Acolo.

De Aeolo.

Cap. XXII. pars 2. quatuor. 30

A Eolus, ventorum imperator, vel potius ut quidam putarunt, quæstor,
Hippote filius fuit, ut innuit Quid. in epist. Læandri;
Parce precor, facilemque moue moderatus auram;
Imperet Hippotades tibi triste nihil.
Sic Apollon. lib. 4 Argonaut.

Aeolus invenerit aucta ateris.

Aeolum Hippote filium clarum.

Matrem Aeolo fuisse Meneclam Hylli Lyparenis filiam memorix prodidit
Euthydemus Atheniensis in libro de Saltamentis; at Eudoxus Cnidius in li- 40
bro secundo de amictu terra Lipyam Actoris Caryatis filiam matrem Aeoli
fuisse malleum, quamvis dixerunt nonnulli non unum tantum Hippote fi-
lium fuisse Aeolum vocatum eo nomine, sed etiam filium Heilani cuiusdam
Ious nepotem. omnia ramen que dicuntur de Aeolis ad unum Hippote fi-
lium referuntur. Non defuerunt, qui Ious filium putauerint, habitauit
Aeolus in ea eccl. illis sepeem insulis, que de illius nomine dictæ fuerunt
Aeoliz, atque illa Stromyle nominabatur, & ait Ste. lib. 6. fuerunt omnes
illæ insulæ sub imperio Aeoli; atque Stromyle dicta est a rotunditate, que

R. 2. 2 Didyma